

njami do sedala in so namesti strahovitih zmajev streljali race, korimprate in včasih še ktereplašljivega zajčka. Kjer so nekdanj v prostornih mlakah neštivilne žabe ragljale in se je uboga živina pogrezovala in parila na solncu, je že čez in čez prav lepo polje in utegne sčasoma še rodovitneje biti. O tem nekdanjem blatu, sedaj pa mastnem polji, izvestuje dr. Burger deželnemu zboru ter naznanja storjene dela in stroške za posušenje omenjenega močvirja; po izvestji le nektare črtice povzamem, da se razglasijo. Koroška kmetijska družba je že leta 1827 sprožila posušenje otiškega blata. Žlahni g. Tadej Reyer podari leta 1836 v ta namen 3000 gld. in leta 1844 spet 3000 gld., ki so do leta 1852 z obrestjo narastli na 11.045 gld. 72 kr. a. v. Koroški poprejšni deželni stanovi so že pred obljubili v ta namen 14.700 gld. posoditi s pogodbo, da bi se jim ta kapital v 20 letih po dovršenem delu s 4% obresti od 16 let povrnil; dodali so še 524 gld. za jez, kateri se ima pri jezernem ustji napraviti. Še le leta 1852 se je izmotala ta zadeva, da so se mogli lotiti dela; al kmali so pošli nabrani denarji in deželna kasa je še morala posoditi 10.706 gld. 17 kr. S tem denarjem so Vajnkerti skopali poldrugo uro dolgo, ravno, globoko strugo, da se vsa močvirska mokrota odtekati more; odkupili so mlin na Spih, da so strugo predjali in odškodovali so še drugega mlinarja za stroške, ki mu jih je nižja struga prizadajala. Sedaj je še ostalo okoli 200 oralov močvirnega sveta okraj jezera.

Deželni zbor sklene, da morajo bližnje soseske, katerim v prid se je blato posušilo, iz deželne kase prejetu posojilo do leta 1877 poplačati, to je, 14.700 gold. s 4% obresti od 16 let, — 10.706 gold. 17 kr. in 524 gold. pa brez obresti. Pozneje bo se še le posvetovalo, ali se dá in splača močvirje okoli jezera posušiti.

Ko dr. Burger svoje izvestje do konca prebere, zahteva, naj bi deželni zbor to zadevo kar precej v pretres vzal ter v hipu dognal. O tej priliki se uname daljša razprava. Nekteri poslanci tirjajo, naj se jim imenitneje izvestja en dan pred posvetovanjem naznajo ter v pregled dajo. Drugi se temu upirajo zavoljo prevelikih stroškov. Gospod Einšpieler pa jim ponudi nasvèt, kako bi se dalo obema strankama vstreči. Nasvetuje, naj se važnejši predlogi najpred tiskajo v tolikih iztisih, da zadostijo prejemnikom celovških novin in jih ostane še 200 deželnemu zboru v porabo. Ko pridejo tiskani predlogi v posvèt, se priložijo stenografičnim protokolom kot doklade in vse gre brez stroškov in zamude. Pa ta nasvèt ni dobil podpore, torej ni zmogel.

Zoper volitev nekega poslanca se pritoži c. kr. volivni komisar, ki je bil ob enem sam kandidat, da ob volitvi ni šlo vse po postavnem redu in da jih je za unega kandidata več glasovalo, ki niso imeli pravice. — Poslanec dr. Stieger v daljšem govoru razloži, da se deželni zbor ne more vtikati v presojo, kdo ima pravico do volitve. Naj se dotični volivci sami potegnejo za svoje pravice. Voljenega poslanca so brez ugovora sprejeli v deželni zbor.

V 6. seji so sklenili kot deželno postavu: „gospodar plača za svojega bolnega posla, če se v bolnišnico vzame, vse stroške za postrežbo prvih 14 dni.“ Pred so plačevali za 28 dni.

Dalje neki poslanec predloži nasvèt: Naj se osnuje deželna postava, ktera določuje plačo in druge dohodke ljudskih učencikov in učiteljskih pomočnikov in kako naj se dohodki razdelijo in pobirajo, da bi bilo sedanjim razmeram primerno. Več poslancov je podpisalo ta nasvèt, da je zmogel.

V 7. seji gosp. Einšpieler obširneje razjasni svoj nasvèt, naj se izvoli izbor, kateri naj prevdaj, kako bi se dalo v okom priti tegobam, ktere po servitutni

odvezi tarejo mnogotere deželane. Dalje tirja g. E., naj visoki zbor izreče, da morajo uradniki, zdravniki in strežaji v bolnišnici, ki z bolniki v dotiko pridejo, obeh deželnih jezikov zmožni biti. Oba predloga se podasta odboru v presojo.

V 8. seji nasvetuje g. E., naj deželni zbor podá prošnjo ali peticijo do visokega ministerstva, da bi se tiskarska postava, ktera je že davno obljubljena, kmali razglasila.

Krška tržna soseska prosi deželni zbor, naj privoli v prodajo ene hiše in dveh obligacij, da poplačajo dolg in stroške za šolsko hišo. Prodajo hiše dovoli, obligacij prodati pa deželni zbor ali prav za prav le deželni odbor ne pripusti. Dva poslanca g. Steiner in Einšpieler se potegneta za srenjsko samopravje (autonomijo); al zoper večino njune misli niso obveljale.

Kakor v državnem zboru je tudi pri nas mogočna stranka, ktera gospoduje. Bog ne daj, da bi se kdo predrznil, kaj zoper njo govoriti; zameril bi se ji na večne čase, to je, za vès čas, dokler bo deželni zbor sedel.

Dopisi.

Iz Zagreba.

H godu blagorodnega gospoda

Ivana Macuna,

gimnazijalnega profesorja, (27. januarja).

Pevaj lira, da se glas odmeva,
Pevaj slava vrlemu rojaku,
Domoljubi pojte korenjaku,
Srce naše naj mu danes peva!

Razodeva ono neprestane želje,
Dolgo v sebi jih že odgojiva,
Biže vedno, nikdar ne počiva,
Danes jih pa glasno razodene:

Naj Vas Bog še dolgo nam ohrani,
Naj spolnuje srčne želje Vaše,
Želje Vaše saj so tudi naše,

Zla vsega naj Vas vedno brani,
Mati Slava naj Vas v krilo dene,
Venc zasluge nikdar Vam ne zvene!

Lud. Tomšić.

Iz Gorice. V naši čitavnici bodo 27. januarja, 3. in 16. februarja veselice s plesom in 8. februarja veliki ples. Začetek je vsakikrat ob 8. uri zvečer.

Odbor slovenske čitavnice v Gorici.

Maribor 25. jan. Prihodnjo nedeljo, 1. februarja, bode v naši čitavnici ob 6. na večer „beseda.“ Gospod dnarničar položi račune zadnjega poletja. Vsi častiti udje in prijatli naše čitavnice se spodobno vabijo v prav obilnem številu se te slovesnosti udeležiti. Od oktobra sem smo obhajali v naši čitavnici šest večih „besed.“ Prva je bila posvečena spominu našega očeta zdaj v Bogu pokojnega kneza in vladika Antona Martina. In res lepšega spomenika bi čitavnica svojemu visokemu soudu ne bila mogla postaviti, kakor so ga prečastiti govornik s svojim govorom postavili v imenu čitavničnem. Tudi druge besede so bile več manj važne. Vsaka je nam podala kaj podučljivega bodisi v bolj resnobni ali pa bolj šaljivi obleki. Zadnji dan preteklega leta je bila tombola kakor tudi zadnjo nedeljo. Smemo ponosno reči, da živimo, da krepko živimo — da napredujemo.

Maribor 24. jan. — Na naši gimnazii smo od prihodnjega polletja z slovenščino za trohico na boljšem. Visoko c. k. namestništvo v Gradcu je predlog jednega slovenskega učitelja, kterepla je tudi gospod ravnatelj podpiral, da se v prvih dveh razredih slovenščina po 3 ure na teden uči, odobrila s tem, da se učenci z ukom ne presilijo. Sopot zrno do zrna. Čeravno smo še jako deleč od pogače, pa Slovenec je zmeren v svojih željah

in pohleven v tirjatvah. — Kaj bodo neki vendar le nekteri ljudje, ki so se z ognjem in mečem proti slovenskim učiteljem na naši gimnazii vzdignili, k temu rekli videči, da najviša deželna oblast na predloge onih mož nekaj porajta, ktere bi oni najrajši zatrli.

Iz Celovca — piše „Slov. Prij.“ zastran „Stimmen aus Innerösterreich“ med drugim tako-le: Čas smo imeli, duhtali in prevdarjali smo, in glejte! prišlo nam je na misel, in sklenili smo, „Stimmen“ na svitlo dajati ne trikrat na teden, temveč vsaki dan, in vendar cene zvišali nismo. Novi časopis naš, ki bo zagovarjal in branil vse pravice in svetinje naše, bode toraj izhajal vsaki dan (le samo dni po nedelji in prazniku ne) na velikem papirju in Slovencom nadomestoval vse politične nemške časopise tujih krajev.

Naš časopis je dober kup tako, kakor vseh nemških nobeden. Veljá le vsak dan po pošti prejeman za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrtno leta 3 gold.; brez pošte pa 10, 5 in 2½ gold. a. v.

Visokočastiti gospodje naročniki! Še enkrat prosim: Slovenci, posebno vi slovenski duhovniki, pustite nemške liste iz tujih krajev, večidel so nasprotni in sovražni naši veri in narodnosti, in akoravno nekteri tudi brani našo sv. vero in cerkev, — za naše narodne pravice in za naš jezik se pa ne poteguje njih nobeden krepko in odkritosrčno; kar se o tej zadevi piše in stori, je vse le po sili — vse le dobičkarija. „Stimmen“ pa bojo na vso moč branile vse naše — vero in narodnost in svobodo.

Od sv. Trojice na Notranjskem 20. jan. V. — Nič veselega vam, drage „Novice“ ne vem naznaniti iz naših krajev. Kolikor bliže smo hrvaški meji, v toliko večem strahu smo zastran hude morivke, živinske kuge. Zraven tega nas nadlegovajo volkovi, ki so se v tukajšni okolici tako pomnožili in udomaćili, da jih po 4 do 5 vkup hodi in so že veliko drobnice (ovác in kóz) poklali. Al še hujši in nevarniši so dvonožni volkovi, ki po cestah na popotnike prežijo. Čujte prežalostno prigodbo: Pretekli četrtek, 15. tega mesca, peljeta oče in njegov sin žagance na železnico v Rakek, 4 ure od tod. Ko robo zvedeta, oče pošlje sina z volmi domú, on pa se podá v opravkih na Kras. Ko dečka o pravem času ni domú, domače začnejo hude skrbí prehajati; vendar si mislijo, da mora fantič pri očetu biti. Al kaki strah! ko oče še le v pondeljek 19. t. m. domú pride, in v hišo stopivši po sinu vpraša. Mater taka groza prešine, da pri ti priči omedlí. Gredó zgubljenega iskat, al ne najdejo družega v strmem klancu Stermci kakor — prazne kola, od volov in fantiča ni sledú ne tirú. Pripoveduje se, da so vole vidili gnati od Postojne proti Sežani, dečka pa so mogli tolovaji potolči in v kako grapo zavleči. Zapomnite si to žalostno prigodbo stariši in posnemajte si iz tega nauk!

Iz Bistrice na Notranjskem 17. prosenca. G. — Predrage „Novice!“ Dovolite, da tudi iz naše doline vpletem danes v venec domorodnosti prelepo cvetko, kakoršnih si še več želimo, pa tudi nadjamo. Domo-ljubni gospodje in gospodične so se zbrali ter igrali v nedeljo večer, 4. januarja dvoje iger, „Pravi Slovenec“ in pa „Raztresenec“. To je veselo znamenje, da tudi v naši dolini vedno bolj in bolj napreduje veselje do našega maternega jezika. Prišlo je k tej domači veselici kakih 70 povabljenecov. Radost in veselje bralo se je na njih obrazih in glasni živioklici so naznanjali, kako lepo se je igralo. Pred in po igri pa so navduševale še slovenske pesmi srca vseh pričujočih. Pri odhodu po končani veselici se je slišala iz ust vseh pričujočih le ena želja, namreč, da bi le zopet kmalo tako veselico imeli. Tega smo si tudi svesti; začetek je storjen, ki nam obeta še marsikako domačo, pošteno

veselico. Lepo je, kdor pomaga tako k povzdigi in k ljubezni našega milega jezika, posebno hvale vredno pa je to še za gospodičnje.*)

Iz Kranja 22. jan. * — Strašno hudodelstvo se je zgodilo te dni Podkorenem proti Kranjski gori. Brodar, kmet iz Olševka, ki zlasti z deteljo na Koroško kupčuje, je v Kranji pri neki volovski kupčii omenil, da drugi dan gré s 30 centi deteljnega semena v Celjovec, če pa tukaj blaga ne spečá, v Beljak na sejm, kjer ima še več dnarja potirjati. To je mogel kak potepuh slišati in svojim pajdašem povedati, da so šli za njim v Beljak. V pondeljek zvečer je bil teden, kar je bil Brodar v gostivnici pri Mehuru v Ričarji vasi (Riegersdorf) na Koroškem pod Korenom; odtod se pelje na svojem vozičku proti Kranjski gori, pa blizu Podkorena je bil grozovito umorjen in oropan. Truplo so razmesarjeno našli pod nekim mostičem poleg vélike ceste. Konja s krvavim vozom so drugi dan (v torek) med Posavcem in Brezjem ustavili. Dva tega silovitega ropomora sumljiva človeka iz Brega in Luže je sod-nija že zaprla.

Iz Ljubljane. Iz Lužnice je vredništvo prejelo sledeče naznanilo:

„S tem okličem, da v listu 53. „Novic“ leta 1862 natisnjeni in po meni zloženi sostavek je čisto le slika moje fantazije, — da zlasti pod šte. 4. obdolženju podkupljivosti podobna fraza je zgolj le najdba, — da može, na ktere se mi s tem sostavkom napadek pripisuje, na vsako stran kot popolnoma častne može priznavam, in vse v tem sostavku od 1—6 zapopadene besede, ki se kot napadki jemljejo, s tem prekličem.

Lužnica 22. januarja 1863. Valentin Zarnik.“

Vredništvo „Novic“, odvráča vednost vsakoršne tendencije tega sostavka, se celoma sklada z naznanilom gosp. Val. Zarnika, ter odkrito obžaluje ta prigodek.

Dr. Bleiweis.

Iz Ljubljane. Kmetijska naša družba je prejela te dni pismo od ministerstva za gospodarstvo in kupčijstvo, naj naznani moža, ki bo v imenu družbe sprejel častno medalijo, ki jo je za razstavo kmetijskih pridelkov dobila v Londonu.

— „Beseda“ s plesom v nedeljo je bila spet prav živa, ali, kakor Nemec pravi, „animirt.“ Med drugim je tudi mlada gospodičnja D. prvokrat razveselila zbor z milo poezijo „Sirotek.“

— (Povabilo.) Na svečnice dan bo v spomin Val. Vodnika v čitavnici naši slovesna „beseda“ s plesom; začetek njeni je ob 8. uri zvečer. Govorilo in pelo se bo v „besedi“ sledeče: 1. „Predgovor.“ Spisal dr. Lovro Toman. 2. „Venec narodnih pesem.“ Zbor. Zložil A. Nedved. 3. a) „Žalovanje,“ melodija ruska, zložil R. Goldbeck, igra na glasoviru. b) „Česke perle,“ fantazija Ed. Napravnikova, igra na glasoviru. 4. „Vodnik, Zois, Linhart“ ali „Slovenija oživljena.“ Dramatična scena. Zložil J. Bilc. 5. „Zvezdici.“ Zbor. Besede G. Krekove, napev A. Nedvedov. 6. „Kavatina“ iz opere Donizettove „Maria di Rohan.“ 7. „Kdo je mar?“ Zbor. Besede J. Koseskove, napev poslavljen z darilom 10 cekinov.

— V poslednji seji mestnega odbora se je vsled občinske postave srečalo, katerih 10 mestnih odbornikov stopi letos iz zbora; zadela je osoda gospode: dr. Orla, Šventnerja, Horaka, Debevca, Blaznika, Broliha, Zevnika, Mühleisena, dr. Mitteisa in dr. Wurzbacha. Mesca sušca bojo nove volitve.

— Za beračunstvo presilno se je z novim letom začela nova dôba. Na oklic mestne gosposke se je veliko veliko Ljubljančanov izreklo, da hočejo magistratu

*) Program za Vodnikov dan je že gotov, kakor vidite iz današnjega naznanila. Vred.

izročiti vsako leto dnarja, ki naj se deli pravim domačim revežem. Kdor se je v to zavezal, je dobil v nemškem in slovenskem jeziku list, ki se pribije na hišne vrata s temi besedami: „Tukaj se milošnja odrajuje le v ubožno kaso.“ Ker ni misliti, da vsak berač zna brati, je postavljen beraški vojd ali beraški strah (Bet-telvogt) s posebno opravo, ki streže na ulicah po beračih; treba bo, da se postavi več takih vojdv. Nalog njih je loviti berače in jih peljati pred mestno gosposko; če so taki domači, ki so res potrebni, pa še nič ne dobivajo iz ubožne kase, se bojo vpisali v to in dobivali kaj; če pa že dobivajo, pa se še vendar klatijo s beraško mavho, bojo kaznovani; unanji pa, za ktere ima vsaka soseska skrbeti, se bojo zapodili domú; dobro znano je, da iz kmetov hodijo ženske in možki na ljubljanski trg, in ko razprodajo svoje blago, grejo po hišah beračit. Zato so berači poslednji čas res velika nadloga tudi takim ljudem, ki radi vbogajme dajejo. Upati je, da bode zdaj konec taki sili.

— Naš visokoučeni jezikoslovec g. prof. J. Marn je spisal „Kratko staroslovensko slovnico“, ki kot doklada izhaja k „Slov. Glasniku“. Nevtrudljivi gosp. pisatelj jo je namenil svojim učencom in v spomin slovanskima blagovestnikoma ss. Cirilu in Metodu, pa s tem je močno vstregel tudi drugim. Hvala tudi „Slov. Glasniku“ za lepi darek!

Iz Ljubljane 27. jan. Odkar v Ljubljani bivam, dohajajo mi od več strani listi, da bi naznanil načrt slovenskega hitropisja. Ker mi je pa težko, vsacemu dopisniku pismeno odgovarjati, oznanjam tukaj to-le: Moje hitropisje za slovenski jezik se čisto opira na Gabelsbergerjevo sistemo, ktere pa izjaviti ne morem, dokler se sam djanski ne prepričam — in to priložnost še le sedaj imam — da svoj namen dosežem. Posebno pa želim še poprej z gosp. Magdić-em pogovoriti se in pregledati Olewinskega poljsko hitropisje, ktero se sedaj na Dunaju tiska in sicer zato, da bi se tudi v tej reči med Slovani enakost, edinost dosegla. Tedaj ne morem svojih vodil že sedaj naznaniti; če pa bodo slovenskemu jeziku primerne, in vsem javnim potrebam zadostne, nadjam se, da potem tudi občno veljavnost zadobé. Gotovo je po Slovenskem še drugih mož, ki si prizadevajo, slovensko hitropisje sestaviti. Prosil bi te domoljube, da drug drugemu pomagamo, da se združimo in porazumemo našemu milemu slovenskemu narodu v prid! Z Bogom!

Ivan Tanšek.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Da se prihrani državni kasi stroškov za vojake, ukazuje minister vojaštva, da se pri vsaki kompanii 15 starejih vojakov že pred odpustí, preden vstopi 25 novincev, ki jih bo kompanija dobila po letošnji rekrutbi.

— Nova postava za tisk je prišla na dan. Delo je poslednjega državnega zbora.

— Spet se govori, da gosp. dr. Klun, profesor na tukajšnji trgovski akademii, pride za šolskega svetovavca v Trst. Dr. Klun ima vse lastnosti za to službo.

Štajarsko. Iz Gradca 19. jan. V današnji seji deželnega zbora je bilo sklenjeno, da bo štajarska dežela dajala 3000 gold. vsako leto za to, da se ustanovi v Gradcu više zdravniško učilišče. V tej seji je poslanec Herman vprašal c. k. dežel. poglavarja: kako je to, da mariborsko okrožje mora v primeri z graškim veliko preveč rekrutov dajati? Deželni poglavar je obljubil kmali odgovor.

Koroško. Iz Celovca 21. jan. Današnji zbor je pokazal, kako se slovenskemu narodu na Koroškem meri ravnopravnost národna; Einšpielerjev predlog: „da vsi uradniki pri deželnih bolnišnicah morajo znati slovenski“, je enoglasno padel, Einšpieler je samec ostal! Neki poslanec je celó trdil, da je ta predlog zoper človečanstvo (humanität)!! — Ta zbor je potrdil tudi, da po predlogu Tschabuschnigg-ovem deželni odborniki morajo sprejemati dnino (diaete) deželnih poslancov.

Česko. Iz Prage 19. jan. Ko je že kmali v začetku dež. zbora Palacki z mnogimi družniki predložil nasvèt za pomembo volivnega reda dež. poslancov, je obveljal danes z večino 187 glasov proti 24, da vsak poslanec, ki med tem dobí cesarsko službo ali v cesarski službi višo stopnjo ali plačilo prejme, se mora novi volitvi podvreči, da se pokaže, da ima tudi v premenjenih okolišinah še zaupanje volivcev.

Hrvaško. Iz Reke. 10. t. m. je sklenila tukajšnja županija, da se napravi železnica od sv. Petra do Reke in da mesto pripomore v to napravo; al ta železnica ne smé motiti ne železnice od Zagreba v Karlovec, ne od Zemuna do Reke.

Ogersko. Časniki pripovedujejo, da se minister Schmerling in ogerski dvorni kancelar nikakor ne moreta zediniti o ogerskih zadevah; minister Schmerling hoče patent 26. februarja, Forgač pa ogersko ustavo od leta 1847.

Poljsko 25. jan. Zavoljo rekrutbe se vnema strašen punt; železnica in telegrafi so pokončani med Krakovo in Varšavo. Poleg Skalata je 800 vojaščini podvrženih bežalo na avstrijansko zemljo, kjer so jih prijazno sprejeli. — V Varšavi so ponoči 22. t. m. puntarji napadli vojake in jih 30 pobili, 90 pa ranili, med temi je tudi en general. Namenili so ta večer vse vojake zaklati.

Laško. V Rimu se giblje spet puntarska stranka, ktere gêslo je „Rim ali pa smrt.“ — Po vsem Laškem je šel 9. dne t. m. glas, da so papež umrli. Pa je bila laž. — Iz Kaprere se piše, da bo Garibaldi spet kmali popolnoma zdrav; rana se mu tako celi, da bo mesca maja mogel že spet marševati.

Nemčija. Iz Berolina. Deželni zbor je sklenil, pod zatožbo djati ministerstvo, ker zanemarja ustavo, kar se očitno kaže v tem, da je prelomilo zborove sklepe o dnarstvenih zadevah za leto 1862. Deželni zbor ne dopušča, da bi ministerstvo svojeglavno ravnalo.

Moldava in Valahija. V Grujo se je do 4. t. m. iz Rusovskega pripeljalo 40.000 pušk in 20.000 mečev, ki so Srbom namenjeni; srbski knez Mihael je knezu Kuzu — za pripomoč pri tej ekspediciji — daroval 20 topov; knez Kuza pa pričakuje še sam iz Belgije 24 topov nove baže in 8000 karabinov. — Nove homatije se po vsem pripravljajo za carstvo turško.

Listnica vredništva. Gosp. A. V. v Dr: Radi Vam bomo svetovali, le povejte nam, kaj razumejo ljudje v Vašem kraju pod imenom „bramor?“ Je li bolezen nagla ali dalj časa trpi, — kakošne znamenja so poglavitne, — ali le mlada ali tudi stara živina boleha? „Bramorja“ poznamo tudi mi po imenu, pa na nogah ne. — Gosp. V. Ogr. v N: Nam bo prav drago, ker taki poduki so koristni in potrebni; al le eno prosimo: da, gledé na bravece, kateri poduka najbolj potrebujejo, mora vse biti, kolikor je le moč, prav po domače. Slik pa ne moremo napravljati, ker lesoreznikov ni.

Kursi na Dunaji 27. januarja.

5 % metaliki 75 fl. 40 kr.

Ažijo srebra 14 fl. 35 kr.

Narodno posojilo 81 fl. 95 kr.

Cekini 5 fl. 57 kr.